

DE STORM

TONEELGROEP DE APPEL

De Storm

In dit magazine kun je wat meer lezen over het toneelstuk De storm van William Shakespeare. Toneelgroep De Appel speelt De storm van 22 maart tot en met 20 mei. We raden je aan om dit magazine te lezen voordat je naar de voorstelling toe gaat.

Wat weten we over De storm?

De storm is het laatste toneelstuk dat Shakespeare schreef. Waarschijnlijk schreef hij het in 1610. De laatste stukken van Shakespeare worden vaak als één groep bekeken. Men noemt ze de 'late plays'. Ze hebben een paar overeenkomsten die ervoor zorgen dat ze anders zijn dan de andere toneelstukken. Er zit bijvoorbeeld veel spektakel in. Sommige onderzoekers denken dat dit komt doordat het gezelschap van Shakespeare in die tijd een nieuw theater kreeg (het Blackfriars theatre). Dit theater was overdekt en er waren meer technische mogelijkheden dan in het oudere Globe theatre. Anderen denken dat het heftige spektakel een afstand creëerde tussen de leefwereld van het publiek en de wereld op het toneel. Anders zou het publiek veel te veel meegesleept worden!

Samenvatting van het verhaal

De hertog van Milaan, Prospero, woont met zijn dochter Miranda op een eiland. Hij is twaalf jaar geleden door zijn broer Antonio weggejaagd uit Milaan. Nu gebruikt Prospero toverkracht om de baas te spelen over het eiland en de wezens die daar wonen: de 'luchtgeest' Ariel en de 'wilde' Caliban.

Caliban is de zoon van een heks, en was vroeger de baas over het eiland. Zijn moeder sloot Ariel ooit op in een holle boom. Prospero bevrijdde Ariel, en nu moet Ariel precies doen wat Prospero zegt. Caliban heeft ooit geprobeerd Miranda te verkrachten, en Prospero straft hem daarvoor door hem als slaaf te behandelen.

Op een dag vaart het schip van Antonio met zijn hele hofhouding langs het eiland. Prospero laat het schip met behulp van Ariel en zijn toverkracht vergaan in een storm. De schipbreukelingen die aan land komen zijn: Alonso, koning van Napels, Ferdinand, zijn zoon, Sebastiaan, zijn broer, Gonzalo, zijn raadsheer, Trinculo, de nar, Stefano, de dronken bottelier en Prospero's broer Antonio. Ze spoelen aan op verschillende delen van het eiland.

Ferdinand is in zijn eentje aangespoeld. Als hij Miranda ziet wordt hij meteen verliefd op haar, en zij ook op hem. Prospero gedraagt zich op het eerste gezicht achterdochtig tegenover Ferdinand. Hij laat hem allerlei rotklusjes opknappen en waarschuwt Miranda dat Ferdinand een 'slechte man' is. Miranda komt in een gewetensstrijd terecht: ze wil haar vader niet ongehoorzaam zijn, maar ze is ook erg verliefd op Ferdinand. Prospero houdt ze in de gaten, en is eigenlijk zeer tevreden over deze huwelijkskandidaat voor zijn dochter.

Ondertussen bedenken Antonio en Sebastiaan een plan om Alonzo en Gonzalo te vermoorden. Op die manier krijgt Sebastiaan recht op de troon, want ze denken dat Ferdinand verdronken is tijdens de storm!

Caliban loopt Trinculo en Stefano tegen het lijf en denkt dat deze onbekende mannen goden zijn. Hij probeert met hen een moord op Prospero voor te bereiden om zo zijn eiland terug te krijgen.

Allebei de aanslagen mislukken en alle boosdoeners worden vergeven. Ferdinand en Miranda verloven zich, met Prospero's zegen.

Prospero gebruikt geen toverkracht meer en krijgt de stad Milaan terug. Ariel wordt vrijgelaten en Caliban blijft op zijn eiland. De anderen gaan terug naar huis.

Achtergrond

Wat zit er achter het verhaal?

Veel onderzoekers denken dat er een diepere betekenis achter De storm zit. Zo zijn er historici die denken dat Shakespeare in dit verhaal expres iets van zichzelf heeft gestopt, omdat het zijn laatste toneelstuk was. Prospero staat volgens hen eigenlijk symbool voor Shakespeare zelf, en de magie staat voor het toneel. Of misschien is Prospero wel een symbool voor God? We zullen nooit zeker weten wat voor diepere betekenis Shakespeare in het verhaal stopte. Misschien zou Shakespeare zelf stijl achteroverslaan bij sommige interpretaties! De verschillende interpretatie hebben ervoor gezorgd dat De storm ook op heel verschillende manieren is opgevoerd. Vroeger werd De storm vaak gespeeld als een romantisch verhaal. Zo tegen de jaren '60 kwam er meer aandacht voor de duistere kant van het verhaal. Prospero's verhaallijn werd toen bijvoorbeeld steeds meer gezien als één van machtsstrijd, geweld en staatsgreep.

Prospero, Ferdinand en Miranda in de film 'Prospero's Books'

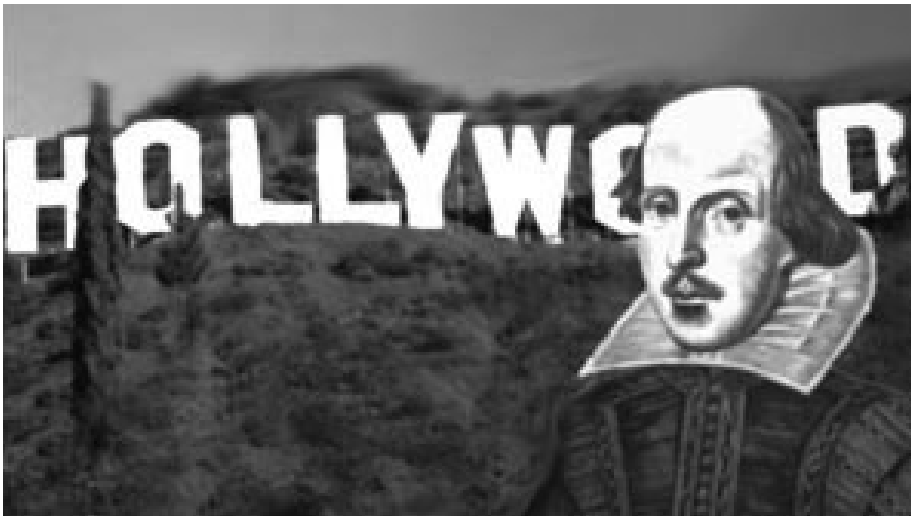
Almaar weer Shakespeare....?

Hoe komt het dat de stukken van Shakespeare nog steeds gespeeld worden?

Wat is er zo speciaal aan die teksten dat theatermakers ze steeds maar weer gebruiken? Er is natuurlijk geen écht antwoord op deze vraag. Wat wel opvalt is dat de thema's uit Shakespeare's stukken van alle tijden zijn. Liefde, machtsverhoudingen, sociaal onrecht, rassenproblemen en de verhouding tussen de seksen komen in Shakespeare's teksten vaak voor. Daar kunnen wij ons vandaag de dag nog steeds in herkennen.

Was Shakespeare zijn tijd dan zo ver vooruit?

De tijd waarin Shakespeare leefde noemt men ook wel de 'vroegmoderne' tijd. Wij leven nu in de 'postmoderne' tijd. Je kan dus zeggen dat de basis voor de moderne maatschappij al ligt in de tijd van Shakespeare. Deze verre verbinding verklaart in elk geval onze herkenning van de thema's. We voelen ons meer verbonden met teksten uit die tijd, dan met teksten uit bijvoorbeeld de middeleeuwen.

Hoe maak je Shakespeare actueel?

Theatermakers gebruiken vaak de thema's uit de stukken om het verhaal op een actuele manier te bekijken. In de opvoering wordt dan bijvoorbeeld extra nadruk gelegd op een verhaallijn met een actueel thema. Een theatermaker kan dan redelijk trouw blijven aan de tekst van Shakespeare. Toneelgroep De Appel gebruikt bijvoorbeeld een vertaling waarin de taal modern gemaakt is, maar die toch heel dicht bij het origineel blijft.

Andere theatermakers gebruiken het verhaal van Shakespeare alleen als inspiratie. Dan is er sprake van een échte 'herschrijving'. Er kunnen dan in de tekst ook letterlijke verwijzingen naar actuele gebeurtenissen gestopt worden.

Ook kunnen theatermakers kiezen voor actualisering in vorm. Een goed voorbeeld hiervan is de film *Romeo + Juliet* met Leonardo DiCaprio en Claire Danes uit 1996. De regisseur heeft de tekst van Shakespeare helemaal niet herschreven; hij gebruikte gewoon het oude Engels. Maar in beeld was het verhaal wél naar onze tijd gehaald: het speelde zich af in het Amerika van 1996, met snelle auto's, geweren en hippe kleding.

Welke thema's zitten er in De storm?

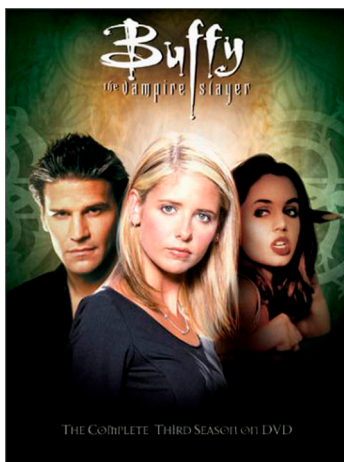
Kunnen in De storm thema's ontdekken waar we tegenwoordig nog iets in herkennen?

Laten we eens kijken naar de belangrijkste figuur uit het verhaal, Prospero. Hij maakt gebruik van magie. Dat lijkt iets dat eigenlijk alleen in sprookjes voor komt. Maar ook vandaag de dag zijn er nog mensen met magie bezig. De manier waarop Prospero met de natuur omgaat, lijkt wel een beetje op wicca.

Wicca staat ook wel bekend als moderne of hedendaagse hekserij. Het is een soort geloof gebaseerd op de krachten van de natuur en van het mysterie. Magie is een belangrijk onderdeel van wicca en wordt op vele manieren beoefend. Aan de ene kant worden er tijdens de jaarfeesten en diverse andere dagen (maanfeesten, trouwdagen etcetera) complete rituelen opgevoerd, aan de andere kant steken de wicca's soms simpelweg een kaarsje op om extra energie in een bepaalde richting te sturen.

En wat dacht je bijvoorbeeld van magie in de populaire tv-series Charmed en Buffy the Vampire Slayer?!

Zo zie je maar dat iets dat op het eerste gezicht sprookjesachtig leek, toch nog een actueel thema blijkt.

Ook het thema 'machtsverhoudingen' zit in De storm. Het begint al op het moment dat Antonio zijn broer Prospero de macht over Milaan afneemt. In plaats van dat Prospero iets leert van hoe hij door zijn broer aan de kant gezet wordt, neemt hij meteen de heerschappij van Caliban over en behandelt hij Ariel als een voetveeg. Dit gedrag van Prospero lijkt op dat van de vroegere koloniale machthebbers, die nieuw ontdekte gebieden van de wereld bij hun eigen koninkrijk inlijfden. En speelt Prospero eigenlijk niet ook een beetje de baas over zijn dochter? In dit verhaallijntje kun je uitspraken zien over hoe mensen met elkaar omgaan en over hoe macht een mens in de ban kan houden, en blind kan maken.

En Miranda? Zij is helemaal alleen met haar vader op een eiland opgegroeid. Ze heeft niet echt veel levenservaring opgedaan, is heel beschermd opgevoed en ze wordt verliefd op de eerste man die ze ziet!

Haar vader doet eerst alsof hij het allemaal maar niks vindt, die Ferdinand. Maar uit de dingen die hij tegen het publiek zegt zonder dat Miranda het hoort, blijkt dat het hem eigenlijk wel goed eigenlijk uitkomt dat die twee verliefd zijn! Ferdinand is een goeie partij voor Miranda: hij wordt later koning van Napels.

Lijkt dit eigenlijk niet veel op uithuwelijken? Dat is iets dat tegenwoordig nog vaker gebeurt dan je denkt, vooral in de moslim- en in de hindoestaanse gemeenschap. Dat hoeft helemaal niet te gebeuren tegen de wil van een meisje in; het hoort bij de traditie en veel meisjes vertrouwen op de keuze die hun ouders voor ze maken. Maar er zijn ook meisjes die het niet eens zijn met het feit dat ze volgens de traditie aan een goede partij gekoppeld moeten worden; zij willen hun eigen keuzes maken in het leven! Wat voor meisje is Miranda eigenlijk, als je het verhaal van deze kant bekijkt?

En nu . . .

Je hebt nu wat meer geleerd over Shakespeare en over De storm.

We hopen dat je nu nieuwsgierig bent naar de uitvoering van De storm door Toneelgroep De Appel.

Misschien wil je meer weten of wil je de CKV-lesbrief met opdrachten bekijken die bij de voorstelling hoort.

Ga dan nu naar **www.toneelgroepdeappel.nl**.

Veel plezier!

Appeltheater

Duinstraat 6
2508 AG Den Haag
tel.: 070 - 352 33 44
www.toneelgroepdeappel.nl

